

A person wearing a maroon button-down shirt is standing behind a white table. On the table are several cardboard boxes and some papers. The background is slightly blurred, showing an indoor setting with windows.

arenaidé
Oktober 2020

Arbetsmarknaden på 2020-talet: Invandringen och den demografiska motvinden

Lars Fredrik Andersson

Arbetsmarknaden på 2020-talet::
Invandringen och den demografiska motvinden
© Författaren och Arena Idé, Stockholm, oktober 2020
Omslagsfoto: Bench Accounting på Unsplash.com
<https://unsplash.com/photos/MGaFENpDCsw>
Rapporten kan laddas ner från www.arenaide.se/rapporter

LARS FREDRIK ANDERSSON
är docent i ekonomisk historia vid Umeå universitet.

FÖRORD.....	5
SAMMANFATTNING	6
INLEDNING.....	9
DEN DEMOGRAFISKA FRÅGAN.....	10
ANALYTISKA UTGÅNGSPUNKTER.....	14
ARBETSMARKNADEN FÖR INRIKES OCH UTRIKES FÖDDA 2000– 2019.....	17
ANALYS AV UTRIKES FÖDDAS SYSSELSÄTTNINGSGRAD OCH ARBETSTID	20
PROGNOS FÖR SVENSK ARBETSMARKNAD 2020–2029.....	25
SLUTSATSER	30
REFERENSER	31

FÖRORD

Vi befinner oss i en pandemi med stora effekter på människor och samhälle. De ekonomiska svårigheter krisen inneburit har skapat stora osäkerheter, men också förhoppningar om att lösa en rad problem. När krisen är över finns en chans att göra nytt och att göra bättre.

De demografiska utmaningar vi står inför, med en allt mindre andel av befolkningen i arbetsför ålder, har inte minskat. Svårigheterna att finansiera framtidens välfärd har vuxit sig större. Den här rapporten fokuserar på en av de avgörande faktorerna för att finansiera framtidens välfärd: arbetsutbudet. Vår välfärd byggs upp av de människor som jobbar och bidrar till välfärden. Hur mycket vi jobbar, de arbetstimmar som vi tillsammans bidrar med, är en avgörande faktor inte bara för att utföra, utan också för att finansiera välfärd. Dessutom utgör skatt på arbetade timmar en av de stora skattebaserna för att finansiera välfärden.

I rapporten visar vi hur avgörande det är att fler kommer i arbete i takt med att befolkningen åldras. Under de senaste 20 åren har ett stort bidrag till fler arbetade timmar kommit till genom att fler utrikes födda har kommit i arbete. Det gäller även om man räknar per invånare. I praktiken har antalet arbetstimmar per invånare kunnat upprätthållas via en ökning av utrikes föddas arbete, samtidigt som bidraget till antalet arbetade timmar från inrikes födda har minskat. Om bidraget från utrikes födda ska bli möjligt i framtiden krävs en kraftfull integrationspolitik som lyckas åstadkomma en stärkt position på arbetsmarknaden för de utrikes födda: fler utrikes födda måste få möjlighet att arbeta, och fler måste kunna arbeta fler timmar.

SAMMANFATTNING

Denna rapport analyserar hur arbetsutbudet med avseende på arbetade timmar i samhällsekonomin kommer att utvecklas de närmaste tio åren. Att öka antalet arbetade timmar är en helt central fråga för sysselsättningspolitiken, men lika mycket ett centralt mål för välfärdsfinansieringen. Om finansieringen av välfärden ska kunna ske med bibehållet välfärdsåtagande framöver, behöver antalet arbetade timmar per invånare komma upp till nivåerna innan coronakrisen för att inte skatterna ska behöva höjas kraftigt.

Sysselsättningspolitiken är en viktig del av välfärdsfinansieringen. För att den politiken ska bli meningsfull är det viktigt att formulera tydliga mål. I den allmänna debatten förekommer en rad olika mål. Sett utifrån målet om arbetade timmar per invånare är det åtminstone fyra mål som återkommer.

Återkommande mål är de om (1) arbetslöshet, de som vill och kan arbeta och som saknar arbete, och (2) sysselsättningsgrad, andelen sysselsatta i en åldersgrupp, exempelvis åldersgruppen 15–74. Dessa två aspekter påverkar också antalet arbetade timmar, men det ger inte en fullständig bild. Arbetslösheten kan falla och sysselsättningsgraden kan stiga och ändå kan antalet arbetade timmar utvecklas negativt.

Förklaringen är att antalet arbetade timmar också är beroende av (3) medelårsarbetstiden, hur många timmar varje person arbetar i genomsnitt, och (4) förvärvsgraden, hur många i befolkningen som är i en ålder där de arbetar många timmar.

Ett scenario med ett minskat antal arbetade timmar per invånare är möjligt trots en stigande sysselsättningsgrad om förvärvsgraden samtidigt faller. För om andelen av befolkningen som är mindre förvärvsaktiv ökar, så måste det balanseras av en motsvarande ökning av antingen sysselsättningsgraden eller antalet arbetade timmar. En demografisk utveckling där yngre och äldre ökar sina respektive andelar av befolkningen kommer (allt annat lika) att leda till att antalet arbetade timmar minskar, eftersom yngre och äldre jobbar färre timmar än de i förvärvsåldern. Det innebär en demografisk motvind.

Bland länderna i västvärlden har problemet med demografisk motvind varit väl känt sedan länge. I Sverige har frågan om demografisk motvind och välfärdsfinansieringen varit föremål för utredningar och debatter och även påverkat politikens utformning. Men den bild av de långa demografiska trenderna som varit grunden för problemformuleringen som växte fram åren kring

millennieskiftet har under de senaste två decennierna påverkats av en betydande invandring. Det har ändrat förutsättningarna på flera sätt.

Rapporten visar att invandringen har varit avgörande för att Sverige har lyckats upprätthålla en stabil trend mellan arbetade timmar och befolkning. Räknat per invånare, har vi det senaste decenniet sett en större ökning av arbetsinsats för utrikes födda än för inrikes födda. Det har framför allt skett genom en ökad sysselsättningsgrad. Utrikes födda har alltså ökat sin arbetsinsats i svensk ekonomi de senaste två decennierna. Inte bara som grupp, utan per person. Utrikes födda arbetar fler timmar eftersom fler än tidigare är i sysselsättning, och eftersom de som är sysselsatta arbetar fler timmar än tidigare. Tillsammans med det faktum att utrikes födda i mycket högre utsträckning än infödda svenskar är i arbetsför ålder har detta gett Sverige en demografisk fördel. Det har gjort det möjligt för inrikes födda att jobba mindre. Så för hela ekonomin har nedgången i arbetade timmar per invånare för gruppen inrikes födda alltså balanserats av det positiva bidraget från den ökade arbetsinsatsen från gruppen utrikes födda.

Men även om invandringen har mildrat den demografiska motvinden, innebär det inte stiltje framöver. Rapportens resultat visar att målsättningen att upprätthålla arbetsutbudet i framtiden – att jobba lika mycket per invånare sett till hela befolkningen som i dag – utmanas av en hårdare demografisk motvind det kommande decenniet. Den kan i praktiken motverkas på tre sätt: (1) Den effektiva pensionsåldern höjs och äldre arbetar fler arbetade timmar. (2) De i arbetsför ålder arbetar fler timmar. (3) Unga invandrare bidrar till ökat utbud av arbetade timmar.

Sett till det senaste decenniet har den effektiva pensionsåldern höjts och utlandsfödda har bidragit med fler arbetade timmar, medan medelårsarbetstiden har sjunkit. Kombinationen av att äldre jobbar något mer med något förkortad medelarbetstid har inneburit att antalet arbetade timmar för infödda fallit något.

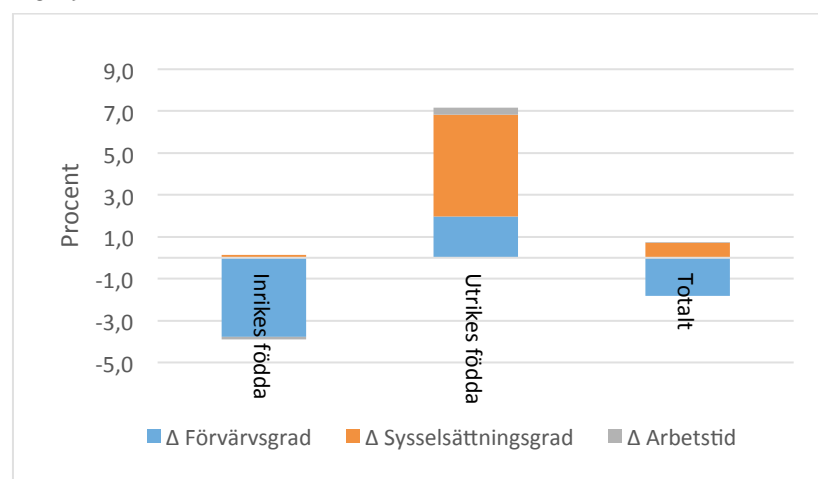
Efter att vi analyserat de strukturella demografiska och konjunkturella drivkrafterna bakom utvecklingen, särskilt gruppen utrikes föddas arbetsutbud de senaste två decennierna, visar prognosen det kommande decenniet att det positiva bidraget från utrikes födda kommer att fortsätta. Det innebär alltså att en nedgång i arbetade timmar för gruppen inrikes födda balanseras av en ökning av arbetade timmar per invånare för gruppen utrikes födda.

Efter återhämtningen från coronakrisen väntas utrikes födda jobba mera per invånare än inrikes födda. Denna trend, som vi

redan sett de senaste decennierna, kan bli än starkare om de strukturella skillnaderna i demografisk sammansättning och vistelsetid slår igenom. Men det är inte givet. Det förutsätter att integrationen på arbetsmarknaden utvecklas positivt. Om så inte är fallet, behöver vi se ett ökat arbetsutbud från gruppen inrikes födda – betydligt högre än de nivåer vi sett de senaste decennierna till följd av den demografiska motvinden för gruppen. Om det bara ska tas ut av de äldre inrikes födda på arbetsmarknaden (55–74), behöver sysselsättningsgraden öka med 7 procent. Men en så kraftig ökning är svår att se rimligheten i inom det nuvarande systemet. Det är mer rimligt att bygga vidare på de trender vi redan har sett de senaste två decennierna.

Som illustreras av figuren kan äldre, inom ramen för det nuvarande systemet, få möjlighet att trappa ner och gå i pension på ett sätt vi vant oss vid de senaste decennierna, samtidigt som det sker en ökning av förvärvs- och sysselsättningsgrad hos gruppen utrikes födda i takt med att den demografiska sammansättningen förändras.

Figur A Förändring i förvärvsgrad, sysselsättningsgrad och arbetstid för inrikes och utrikes födda, (basscenario) 2019–2029.

Källa/noter: Se figur 11 och 12 i rapporten.

Vi gör bedömningen att det är en mer rimlig och hållbar strategi att verka för en utveckling där fler utrikes födda i förvärvsålder kommer in på arbetsmarknaden och kan jobba heltid, än att pressa äldre att jobba allt längre. Om det ska bli möjligt i framtiden krävs en kraftfull integrationspolitik som lyckas åstadkomma en stärkt position på arbetsmarknaden för de utrikes födda.

INLEDNING

Sedan den djupa krisen på 1990-talet har Sverige haft en positiv ekonomisk utveckling. Realinkomsterna per invånare har ökat med 2 procent per år, vilket är högre än genomsnittet i både OECD och EU. Samtidigt har den totala sysselsättningen ökat med 1 procent per år, vilket är högre än befolkningstillväxten. Men sedan millennieskiftet har produktivitetstillväxten blivit svagare. Inom hela OECD och EU kan vi se en nedgång. Det mönstret ser vi även i Sverige. Realinkomsterna per invånare har vuxit med 1,5 procent per år i Sverige under de senaste 20 åren. Det är visserligen högre än genomsnittet i OECD och EU och vårt näringslivsmässigt mest jämförbara land Finland, men samtidigt en låg nivå ur ett längre historiskt perspektiv (OECD, 2020). För hela ekonomin har bidraget från arbetsinsatser blivit allt viktigare för att upprätthålla tillväxttakten i ekonomin. Det är också genom våra arbetsinsatser som välfärden kan finansieras. Inte minst i framtiden.

Om tio år väntas vi vara 11 miljoner människor i Sverige (SCB, 2020:b). Det är två miljoner fler än för 20 år sedan. En större andel av befolkningen kommer att vara äldre. Många kommer vara inflyttade från andra länder. För framtidens arbetsmarknad kommer dessa stora trender att få betydelse. Hur stor betydelse vet vi inte riktigt. Den här rapporten erbjuder en framåtblick kring frågor om arbetsutbudet. I fokus står frågan hur mycket olika grupper kommer att jobba. Särskild uppmärksamhet riktas mot utrikes födda, då vi utifrån de senaste 20 årens utveckling försöker bedöma hur den gruppen kommer att jobba under det kommande decenniet.

Syftet är att bidra med ny kunskap om strukturella förhållanden på den framtida arbetsmarknaden. Målet är att ge en bild av och peka på vilka möjligheter det finns till att öka arbetsutbudet och att öka antalet arbetade timmar. Det gäller i synnerhet för utrikes födda. Vi ser, liksom det tidigare utredningar pekat på, vikten av att upprätthålla arbetsinsatsen i relation till befolkningen. För att kunna bibehålla dagens välfärd utan omfattande skattehöjningar är den tid vi jobbar i förvärvslivet en central fråga.

Även om vi är mitt uppe i coronakrisen, så finns det stora förhoppningar att vi kommer tillbaka till den sysselsättningsgrad och arbetstid vi såg innan krisen. Det är inte minst viktigt för gruppen utrikes födda. Med en större grupp utrikes födda i Sverige, som befolkningsprognosen pekar mot, kommer det ställas krav på integrationspolitiken. Även om utvecklingen de senaste två decennierna pekar på positiva trender, går det inte att slå sig till ro.

En aktiv integrationspolitik är viktigt för att lyckas upprätthålla arbetsutbudet i framtiden.

I det följande kommer först frågan om demografins utveckling och förväntade effekter på arbetsinsatsen i ekonomin att tas upp. Sedan följer en genomgång av de analytiska utgångspunkterna. I avsnitt tre beskrivs utvecklingen på arbetsmarknaden för inrikes och utrikes födda under de senaste 20 åren. I avsnitt fyra följs det upp av en analys av utrikes föddas sysselsättningsgrad och arbetstid. I avsnitt 5 presenteras en prognos för utvecklingen på arbetsmarknaden för inrikes och utrikes födda de kommande tio åren. Sist presenteras rapportens slutsatser.

DEN DEMOGRAFISKA FRÅGAN

Intresset för frågor om det framtida arbetsutbudet, inte minst i perspektivet av demografiska förändringar, har varit stort de senaste decennierna. Demografiska prognoser har pekat på att Sverige, liksom andra utvecklade länder, har att möta påfrestningar som en åldrande befolkning kan innebära framför allt i form av ökad försörjningsbörda. I Sverige tillsattes en arbetsgrupp av regeringen i april 2001 som fick till uppgift att se över hur arbetsutbudet skulle påverkas av framtida demografiska förändringar. En central målsättning för arbetet var att öka arbetsutbudet för att öka tillväxten och trygga framtida välfärd. Arbetet kom att inriktas mot att förbättra arbetsutbudet bland unga, äldre och utrikes födda för att därigenom kunna bibehålla nivån på arbetade timmar. För om inte arbetsutbudet kunde öka, befarades de demografiska förändringarna leda till färre arbetade timmar per person (DS 2002:30).

Enligt långtidsutredningen 1999/2000 var det ett nära förestående problem. Enligt SCB:s då gällande befolkningsprognos skulle den förvärvsarbetande befolkningen öka fram till 2008 (SOU 2000:7). Men eftersom andelen äldre med lägre sysselsättningsgrad och arbetstid i arbetsstyrkan skulle öka, väntades arbetstimmar per person ändå förbli oförändrade. Åren därefter, fram till 2030, väntades antalet personer i arbetsför ålder att minska. Det var något nytt, en situation utan historiska paralleller. Alla tidigare förändringar som skett i arbetsutbudet ansågs vara drivna av arbetsmarknadsbeteenden. Men i den nya situationen skulle arbetstimmar per invånare drastiskt minska till följd av den demografiska motvinden.

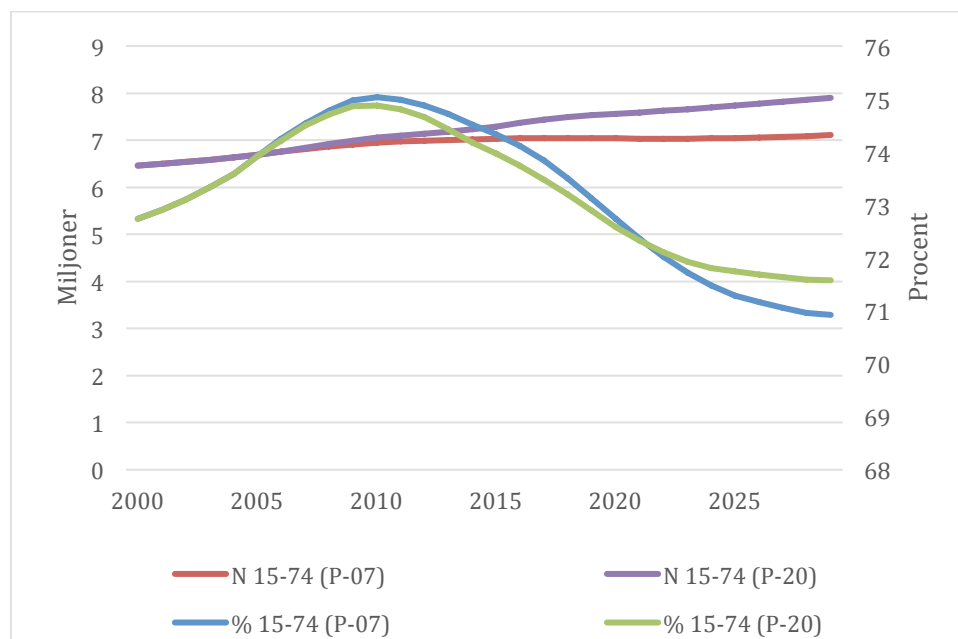
Problemet som regeringen Perssons arbetsgrupp såg betraktades i grunden som ett fördelningsproblem. Finansieringen

av offentliga verksamheter och sociala transfereringar vilar tungt på arbetade timmar. Ett minskat antal arbetade timmar innebär i praktiken en krympande skattebas och därmed ett behov av att öka skatter/avgifter för att kunna bibehålla välfärden i relation till befolkningens storlek (DS 2002:30). Det var något som kom att intressera regeringen Reinfeldt, som återkom i frågan några år senare (DS 2008:36). De argumenterar ännu starkare för att öka skattebasen i form av arbetade timmar. I jämförelse med andra till buds stående åtgärder, stod det klart att det som leder till en ökning av antalet arbetade timmar per invånare var det kraftfullaste verktyget för att klara finansieringen av välfärdssystemet. Det kan också ses som en av hörnstenarna i det som politiskt kom att kallas för "arbetslinjen", en politik som ansågs ge starkare incitament till arbete enligt företrädarna.

När regeringen Reinfeldt lanserar arbetslinjen inför valet 2006 sågs den framtida demografiska utvecklingen som en stor utmaning för finansieringen av välfärdssystemet. Den befolkningsprognos som låg pekade på att det enligt den utvidgade definitionen av arbetsför befolkning (15–74 år, SCB, 2016) skulle vara närmast ett oförändrat antal fram till 2030. Det som var mer oroande var att andelen äldre i arbetskraften (med lägre sysselsättningsgrad och arbetstid) skulle öka samtidigt som försörjningsbördan skulle öka. Den ekonomiska försörjningskvoten väntades stiga från 1,05 till 1,20 mellan 2008 och 2030. Detta skulle alltså innebära att 100 personer i arbete måste försörja 120 personer år 2030 mot 105 år 2008.

De demografiska förändringarna sågs som ett strukturellt problem för regeringen Reinfeldt. Men riktigt så alvarligt som det såg ut då har det inte blivit. De senaste decenniernas ökade invandring har dämpat den demografiska motvinden. För att illustrera förändringen visar figur 1 hur befolkningen har utvecklats och hur den prognostiserades. Den visar att vi i dag har en betydligt större grupp människor i arbetsför ålder. Faktiskt över en halv miljon fler i åldern 15–74. Den arbetsföra gruppens andel av hela befolkningen har trots detta minskat sin andel, men andelen arbetsföra väntas inte falla lika snabbt det kommande decenniet som regeringarna Perssons och Reinfeldts prognoser larmade om.

Figur 1. Faktisk och prognostiserad befolkningsutveckling, 2000–2029

Källa: SCB, 2007; SCB, 2020:b; SCB 2020:c.

Anm.: P-07 refererar till befolkningsprognosen från år 2007. P-20 refererar till befolkningsprognosen från år 2020.

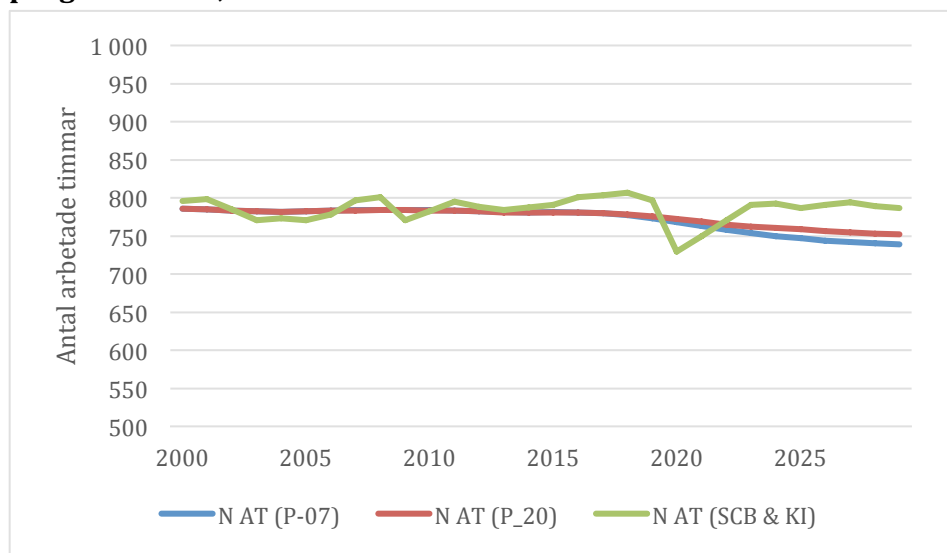
För de år som föregår första prognosåret redovisas det observerade antalet.

När betydelsen av den förändrade demografin skulle bedömas för arbetsutbudet strukturellt, beräknades det efter då aktuell sysselsättningsgrad och arbetstid efter ålder för en framskrivning. Alltså ett scenario som inte tar hänsyn till beteendeförändringar, som exempelvis ökad efterfrågan på fritid med stigande reallöner. Utan justeringar för den senare typen av effekter var bilden som låg inte någon positiv framåtblick. Det gav en dyster bild av antalet arbetade timmar per invånare. För att klara av en bibehållen välfärd med finansiering av både offentliga transfereringar och välfärdskonsumtion med skatter, skulle (allt annat lika) effekten bli att skatten på arbete skulle behöva öka redan från början av 10-talet, för att senare drastiskt behöva stiga från slutet av 10-talet.

För att illustrera effekten utifrån de verkliga demografiska förändringarna, har beräkningarna uppdaterats. Det har skett genom att låsa sysselsättningsgraden och arbetstiden i samma basår (2007) och sedan har bara serierna skrivits fram med befolkningsprognosen. Bilden blir inte riktigt lika dyster som man kunde befara från framåtblickarna i slutet av 00-talet, men det är inte heller någon ljus bild. Men det är nu en bild som inte tar hänsyn till beteendeförändringar eller andra strukturella förändringar på arbetsmarknaden.

Den utveckling som skett inrymmer naturligtvis en rad förändringar som en statisk framskrivning inte tar hänsyn till. Det är också något vi kan lära oss av historien. Ur ett längre tidsperspektiv blir det tydligt att det finns starka mekanismer som strävar mot en balans i hur mycket tid som vi tillsammans, sett utifrån hela befolkningen, är beredda att lägga just på yrkeslivet. För trots att det skett så stora reformer på arbetsmarknaden, att arbetsmarknaden har blivit mer jämställd och att mångfalden har ökat, så är det förvånande stabilt hur mycket tid som läggs på yrkesarbete per invånare. Uppgifter från AKU och NR kan ta oss tillbaka till 1960-talet. Den långa tidslinjen visar en långsiktigt stabil trend i antalet arbetade timmar åtminstone sedan början av 1970-talet med undantag för 1990-talskrisen (SCB, AKU; SCB, NR). Av olika skäl verkar det finnas en strävan mot ungefär 800 arbetstimmar per år och invånare. Så var det på 1970-talet och så har det varit de senaste åren. Konjunkturinstitutet antar inte heller att den balansen förändras framöver. Bilden står sig också i ett större internationellt perspektiv. Med reservation för skillnader i mätmetoder, så visar statistik från OECD att genomsnittet för medlemsländerna ligger på 780 arbetstimmar per år sedan början av 1990-talet och fram till i dag (OECD, 2020).

Figur 2. Antal arbetade timmar per invånare, faktiskt och prognostiserat, 2000–2029.

Källa: SCB, 2007; SCB 2020:b; SCB 2020:c; KI 2020:a, KI 2020:b, KI 2019.

Att arbetet i svensk ekonomi under en så lång tid har kommit tillbaka till ungefär samma balanspunkt på aggregerad nivå är intressant i sig, men reser också frågan om hur vi fördelar

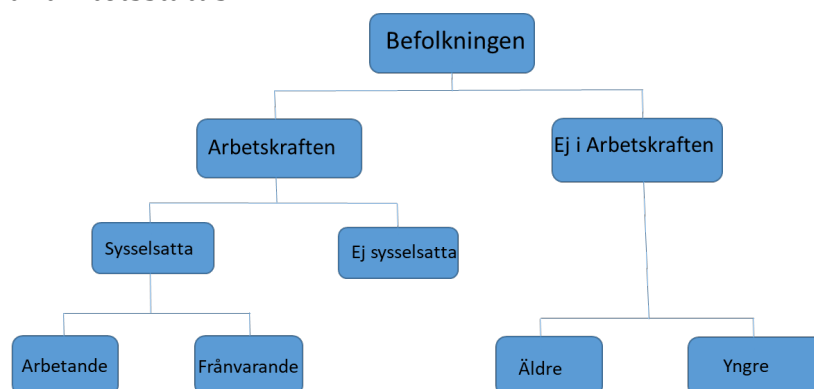
arbetstiden i befolkningen. Hur har fördelningen av arbetstimmar sett ut de senaste 20 åren mellan olika grupper, och hur kan det komma att se ut de kommande tio åren? Mot bakgrund av den diskussion som förts om arbetsutbudet under senare år är det inte minst intressant att undersöka fördelningen mellan inrikes och utrikes födda. Men innan den genomgången tar vid, presenteras de analytiska utgångspunkterna för undersökningen.

ANALYTISKA UTGÅNGSPUNKTER

Utgångspunkten för den föreliggande undersökningen är att studera fördelningen av de arbetade timmarna i befolkningen efter utrikes födda och inrikes födda. För att göra det kommer fördelningen att studeras för perioden 2000 till 2019. Analysen från den perioden används sedan för en tioårsprognos.

I figur 3 visas en schematisk bild av hur befolkningen fördelas efter aktivitet i och utanför arbetskraften i en förenklad form av AKU (SCB, 2016). Befolkningen delas in i två huvudgrupper: 1. arbetskraften och 2. ej i arbetskraften. Grupperna definieras endast demografiskt, där den första gruppen är mellan 15 och 74, och den andra gruppen är äldre och yngre. Till skillnad från AKU räknas alltså långtidssjukskrivna och studenter från och med gymnasiet och vissa pensionärer in i arbetskraften. Förenklingen är en anpassning till underliggande data. De i arbetskraften delas in i två huvudgrupper: 1.1 sysselsatta och 1.2 ej sysselsatta. De sysselsatta definieras i enlighet med AKU. De ej sysselsatta är arbetslösa, långtidssjukskrivna, studenter och övriga som alltså är mellan 15 och 74 år men ej sysselsatta. De sysselsatta delas in i två grupper: arbetande och frånvarande. För de arbetande räknas arbetstid.

Figur 3. Schematisk bild av befolkningens fördelning efter aktivitetsstatus

Källa: SCB, 2016 (anpassad till data).

Utifrån definitionen ovan är det tre räkenskapsidentiteter som blir centrala: 1. förvärvsgrad, som uttrycker andelen av befolkningen i arbetskraften, 2. sysselsättningsgrad, som uttrycker andelen av arbetskraften i sysselsättning, och 3. arbetstid, som uttrycker faktiskt arbetade timmar per sysselsatt. Med hjälp av de tre räkenskapsidentiteterna kan man dekomponera arbetade timmar per invånare enligt följande ekvation:

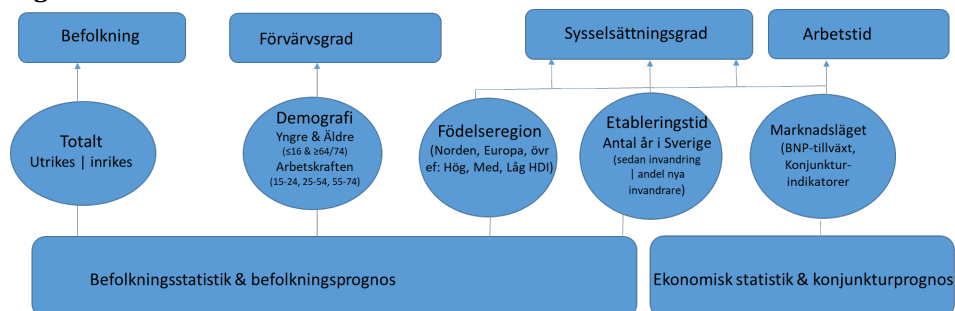
$$\frac{\text{Arbetade timmar}}{\text{Befolkning}} = \frac{\text{Arbets kraft}}{\text{Befolkning}} * \frac{\text{Sysselsättning}}{\text{Arbetskraft}} * \text{Arbetstid}$$

För att uppnå 800 arbetstimmar per invånare skulle det behövas en faktisk arbetstid per sysselsatt på 1 633 timmar per år givet en förvärvs- och sysselsättningsgrad på 70 % ($800 = 0,7 \times 0,7 \times 1\,633$). Om sysselsättnings- eller förvärvsgraden ökar med 5 %, ökar arbetade timmar per invånare med nära 60 timmar.

I den deskriptiva delen av undersökningen kommer figurer för de tre räkenskapsidentiteterna att redovisas efter utrikes och inrikes födda. I den analytiska delen kommer vi att titta närmare på några av de strukturellt bakomliggande faktorerna som kan påverka sysselsättningsgrad och arbetstid. De strukturella faktorerna undersöks med hjälp av befolkningsstatistik, ekonomisk statistik och prognoser för de två.

I figur 4 visas en schematisk bild av hur strukturella faktorer påverkar de olika räkenskapsidentiteterna. Förvärvsgraden definieras endast demografiskt. Sysselsättningsgraden och arbetstiden förväntas påverkas dels av födelseregion och dels av etableringstiden (antalet år i Sverige). Därtill förväntas marknadsläget påverka deltagande på arbetsmarknaden.

Figur 4. Schematisk bild av strukturella faktorer och data

Det är välkänt från tidigare forskning att både födelseregion och etableringstid påverkar utrikes föddas möjligheter att komma in på arbetsmarknaden. Till och med mer än för inrikes födda spelar marknadsläget in, när utrikes födda har det svårare att komma in på arbetsmarknaden (OECD, 2019).

För att undersöka de strukturella faktorerna hämtas data från SCB befolkning. Därifrån hämtas data för variablerna förvärvsgrad, födelseregion och etableringstid/antal invandringsår för perioden 2000–2019. För perioden 2020–2029 används aktuell befolkningsprognos. I tillägg har antal invandringsår under prognosperioden simulerats utifrån historiska utflödessannolikheter (dödlighet och utflyttning) och inflöde av nyanlända (enligt prognos). För födelseregion har information om utbildning hämtats från FN:s insamling av HDI-komponenter. Sysselsättning och arbetstid hämtas från SCB Arbetskraftsundersökningar (AKU). Ekonomisk statistik hämtas från SCB Nationalräkenskaper (NR). För prognosperioden används aktuell prognos för arbetstid, sysselsättning och BNP från Konjunkturinstitutet.

För att analysera sambandet mellan de strukturella faktorerna och sysselsättningsgrad/arbets tid används en paneldatametod baserad på data uppdelade efter AKU-åldersgrupperna (15–24, 24–54, 55–74) under perioden 2000 till 2019. För perioden 2005 till 2019 finns data tillgängliga publikt från SCB:s statistikdatabas. För perioden 2000–2004 används data från Eurostat som är direkt länkade till SCB:s data. Paneldatanalysen har genomförts med en så kallad "fixed-effect"-modell, med års- och panelvisa (åldersgrupp) effekter. Fördelen med att använda den modellen är möjligheten att kontrollera för icke-observerbara effekter (Greene, 2011).

Att använda de aggregerade serierna från AKU gör det möjligt att få en så aktuell bild som möjligt av läget på arbetsmarknaden. Eftersom vi bygger vidare på en prognos från KI, som också använder samma data, är det av den anledningen också ett bättre

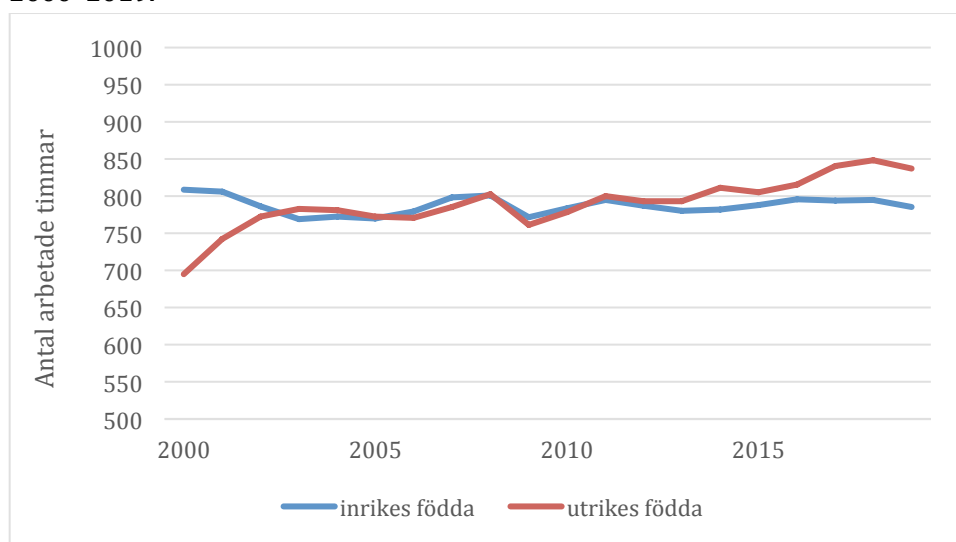
alternativ än exempelvis RAMS. Men det finns nackdelar med att använda aggregerade data. Det ger inte möjlighet att undersöka beteendeförändringar eller individuella drivkrafter. Men givet att målsättningen bara är att fånga upp hur de större strukturella trenderna samvarierar med utrikes föddas deltagande i arbetslivet, är det ett val som ger en god måluppfyllelse.

Utifrån analysen av hur de strukturella faktorerna påverkat de utrikes föddas deltagande på arbetsmarknaden de senaste tjugo åren, görs en prognos för vad de kommande tio åren kommer att innebära. Genom att jämföra utfallet för de utrikes födda med prognosen för hela arbetsmarknaden, är det möjligt att se hur fördelningen på arbetsmarknaden har sett ut och hur den kan komma att se ut.

ARBETSMARKNADEN FÖR INRIKES OCH UTRIKES FÖDDA 2000–2019

I figur 5 illustreras utvecklingen av arbetade timmar per invånare efter inrikes och utrikes födda under de senaste tjugo åren. Vi kan se att gruppen inrikes födda har arbetat trendmässigt ungefär 800 timmar ($\bar{x} = 788$) under perioden. Det är några upp- och nedgångar som följer av konjunkturerna på arbetsmarknaden. Mest tydliga rörelser sker i samband med IT-krisen och finanskrisen.

Figur 5. Arbetade timmar* per invånare efter inrikes och utrikes födda, 2000–2019.

Källa: SCB, 2020:a; SCB 2020:c; EUROSTAT, 2020.

Anm.: *Arbetade timmar totalt inom åldersspannet 15–74 år.

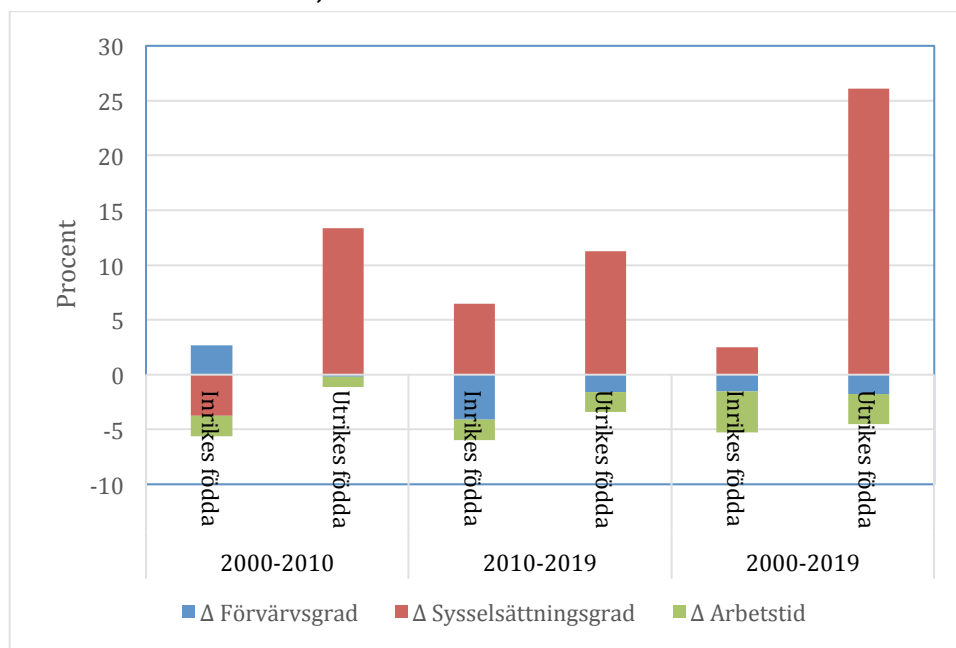
För gruppen utrikes födda har trenden varit stigande; från en nivå på nära 700 timmar omkring millennieskiftet till en nivå nära 850 timmar under de senaste åren. Sett över de två senaste decennierna har utrikes födda arbetat ungefär lika mycket per invånare som inrikes födda, alltså nära 800 timmar ($\bar{x}=790$) per invånare i gruppen. Under perioden framskymtar konjunkturella svängningar såsom för inrikes födda. Där finns inga stora skillnader. Nej, det som skiljer mest är de strukturella skillnaderna i de underliggande trenderna.

För att närma oss svaret på varför de finns skillnader i trenderna, kommer vi att fördjupa oss lite mer i de direkt bidragande orsakerna. För att göra det delas förändringen i räkenskapsidentiteter (förvärvsgrad, sysselsättningsgrad och arbetstid) upp enligt ekvation 1. På det sättet kan man se hur en ökning/minskning i de olika identiteterna har bidragit till förändring i antal arbetade timmar per invånare.

I figur 6 presenteras förändring i förvärvsgrad, sysselsättningsgrad och arbetstid för inrikes och utrikes födda under de senaste 20 åren. Av figuren framgår att för hela perioden (de två kolumnerna längst till höger) har arbetstiden per invånare för gruppen utrikes födda ökat med 20 procent. Sysselsättningsgraden har ökat mer än så (25 %), medan förvärvsgraden och arbetstiden har minskat (-5 %), vilket totalt sett alltså blir en ökning på 20 procent. För gruppen inrikes födda har arbetstimmar per invånare minskat något under perioden 2000 till 2019. Sysselsättningsgraden har utvecklats positivt (2,5 %), men en minskad förvärvsgrad och arbetstid har dragit ner mer (-5,2 %). Om man viktar grupperna efter sin storlek, så blir bidraget från utrikes födda 2,6 % och för inrikes födda -2,5 % (till den totala förändringen i arbetstid per invånare). Jämförelsen visar att det ökade bidraget från utrikes födda har balanserats av en minskning i bidraget från inrikes födda, vilket innebär att den totala förändringen arbetstimmar per invånare blir nära noll (0,1 %) under perioden 2000 till 2019.

Om utvecklingen delas upp i två underperioder efter respektive decennium, framgår det av figur 6 hur det under 00-talet inte är någon demografisk motvind. I stället ökar förvärvsgraden bland inrikes födda och är närmast oförändrad bland utrikes födda. Arbetstiden per sysselsatt minskar något, och effekten av sysselsättningsgrad balanseras mellan grupperna. Till den totala förändringen i antal arbetstimmar per invånare bidrar inrikes födda negativt och utrikes födda positivt.

Figur 6. Förändring i förvärvsgrad, sysselsättningsgrad och arbetstid för inrikes och utrikes födda, 2000–2019.

Källa: Se figur 5.

Anm.: För definitioner, se figur 3.

Under 10-talet utvecklas arbetsmarknaden starkare med en ökning i arbetade timmar per invånare på 1,9 procent totalt. Ökningen i sysselsättningsgraden bland både inrikes födda och utrikes födda är det som bidrar positivt. Men under 10-talet uppstår en demografisk motvind när förvärvsgraden sjunker bland både inrikes och utrikes födda. Därtill bidrar nedgången i arbetstid negativt.

Genomgången visar att det är ökningen i sysselsättningsgrad som varit den direkta orsaken till att antalet arbetstimmar per invånare har ökat bland utrikes födda under de senaste 20 åren. För att fördjupa analysen av sysselsättningsgrad, kommer det följande avsnittet att undersöka betydelsen av de strukturella faktorer som kan ligga bakom ökningen.

ANALYS AV UTRIKES FÖDDAS SYSSELSÄTTNINGSGRAD OCH ARBETSTID

Tidigare undersökningar av utrikes föddas deltagande på arbetsmarknaden har pekat på betydelsen av etableringstid. Fler år i landet bidrar positivt till deltagandet på arbetsmarknaden. För grupper som befinner sig långt ifrån arbetsmarknaden initialt (t.ex. eftersom de har mycket kort utbildning) kan det ta många år innan sysselsättningsgraden stiger. Vissa når inte heller senare den nivå som inrikes födda har. Arbetskraftsinvandrare från länder med jämförbar utbildning har ofta ett snabbt inträde, medan flyktinginvandrare från fattiga länder har det svårare att komma in på arbetsmarknaden. Kort sagt, sammansättningen av gruppen utrikes födda efter födelseår och efter antal år i landet har betydelse för inträdet på arbetsmarknaden. För att kunna få en bild av hur den sammansättningen spelat roll de senaste tjugo åren, följer en analys av hur det påverkat sysselsättningsgrad och arbetstid.

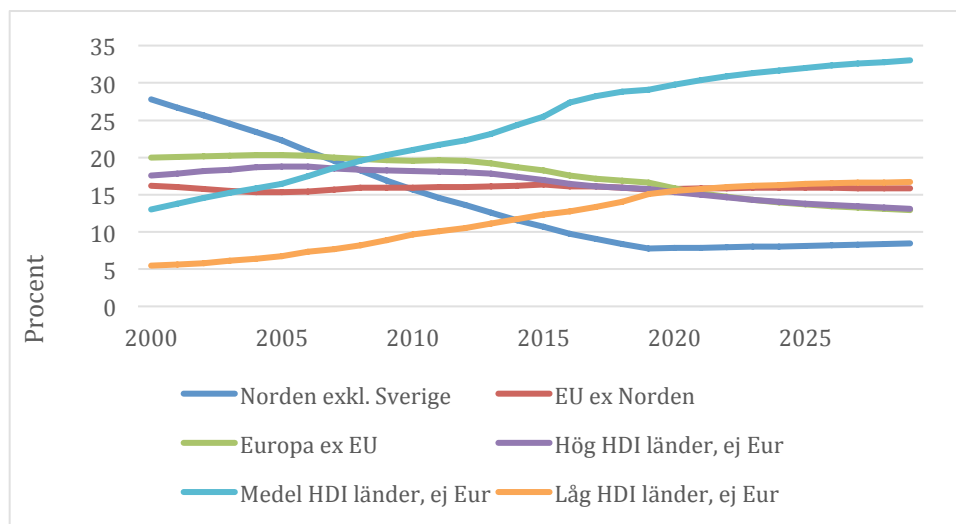
Men innan vi fördjupar oss i analyserna, så ska vi titta närmare på hur sammansättningen av gruppen utrikes födda har utvecklats efter födelseregion och antal år i Sverige. Eftersom analysen ska leda vidare till en prognos, tecknas utvecklingen såsom befolkningsprognosen för de kommande tio åren ligger i april 2020.

I figur 7 presenteras utrikes födda efter födelseregion. Födelseregionerna delas upp efter Norden, EU, övriga Europa och icke-europeiska länder efter hög, medelhög och låg utvecklingsnivå (SCB; BE 18). Den grupp som vuxit snabbast är från medelutvecklade, icke-europeiska länder. Den gruppen har ökat som andel från 13 till 29 procent av det totala antalet utrikes födda mellan 2000 och 2019. Andelen utrikes födda från lågt utvecklade icke-europeiska länder har vuxit från 5 till 15 procent. Andelen från Norden har minskat från 27 procent till 8 procent under perioden. Andelen från EU 27 har varit ganska oförändrad på omkring 16 procent. Andelen från övriga europeiska länder och länder med hög utvecklingsnivå har minskat från 18 till 16 procent respektive 20 till 17 procent.

Enligt SCB:s befolkningsprognos förefaller andelen från medelutvecklade icke-europeiska länder öka det kommande decenniet. Andelen utrikes födda från lågt utvecklade icke-europeiska länder planar ut. Andelen från Norden och EU väntas

bestå. Men andelen från övriga Europa och högt utvecklade icke-europeiska länder väntas minska det kommande decenniet.

Figur 7. Andel utrikes födda (%) i åldern 20–64 år efter födelseregion 2000–2029

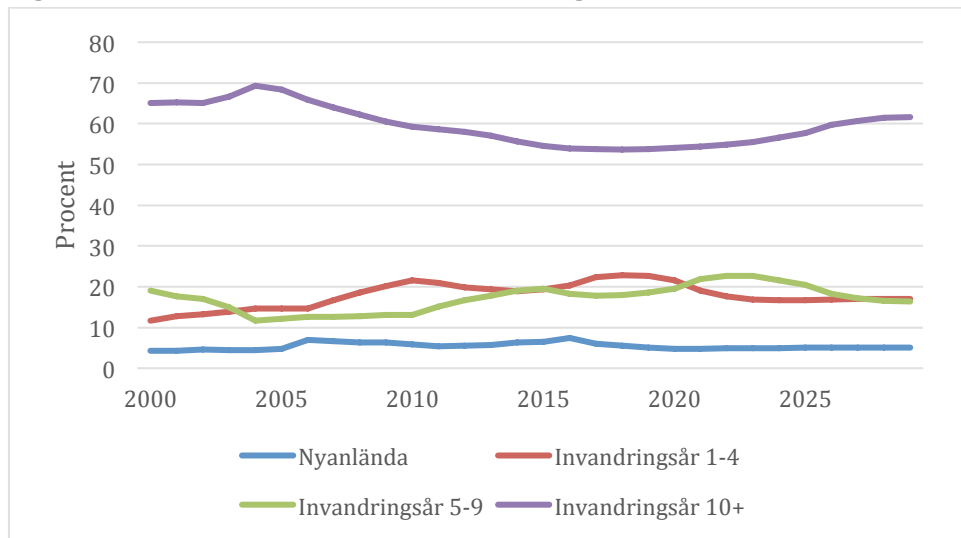

Källa: SCB, 2020:b; SCB 2020:c.

I figur 8 redovisas utvecklingen av hur länge utrikes födda befunnit sig i Sverige (antal år efter invandring, kallat invandringsår). Invandringsår grupperas efter nyanlända, invandringsår 1–4, invandringsår 5–9 och utrikes födda med 10 eller fler år i Sverige. Av figuren framgår att den största gruppen utrikes födda har varit i landet i minst 10 år. Åren efter millennieskiftet uppgick den andelen till 65 %. Efter en uppgång omkring 2005, har andelen sjunkit till 54 procent i dag. Det kommande decenniet väntas den gruppen öka upp mot 62 procent. Utrikes födda med mellan 5–9 år i landet har växlat mellan 10 och 20 procent de senaste tjugo åren. Vid millennieskiftet var andelen nära 20 procent, för att sedan sjunka till 12 procent omkring år 2004. Därefter har andelen ökat till 20 procent i dag. Andelen utrikes födda som bara vistats 1–4 år i landet har ökat från 12 procent vid millennieskiftet till strax över 20 procent i dag.

De nyanlända är den minsta gruppen bland de utrikes födda. Andelen har pendlat mellan 4 och 7 procent. Under det kommande decenniet väntas andelen nyanlända av det totala antalet utrikes födda uppgå till 5 procent per år.

Figur 8. Andelen utrikes födda efter invandringsår, 2000–2029.

Källa: se figur 7.

För att analysera i vilken utsträckning som födelseregion och invandringsår har spelat roll för utrikes föddas anknytning till arbetsmarknaden, har en paneldatanalys genomförts (se avsnittet analytiska utgångspunkter) på sysselsättningsgrad och arbetstid.

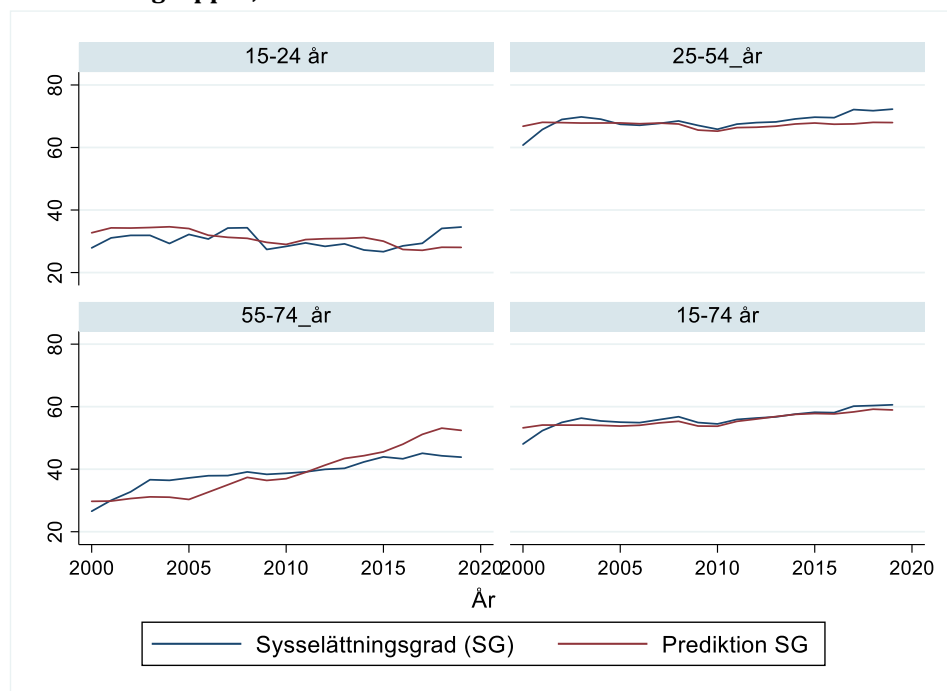
Resultatet visar att det finns en positiv samvariation mellan invandringsår och sysselsättningsgrad. Det är den starkaste och tydligaste effekten. Det generella läget på arbetsmarknaden har även en positiv samvariation med sysselsättningsgraden. Däremot är det svårare att hitta effekten av födelseregion, som visserligen är positiv (utbildningsår) men svag. Mer högupplösta data hade givit ett tydligare svar där.

Men om målet med modellen är att fånga upp hur de övergripande strukturella förändringarna samvarierar med sysselsättningsgraden för utrikes födda efter åldersgrupper, så förefaller de fåtal indikatorer som används ge en rimlig förutsägelse. Som framgår av figur 9 – när den verkliga utvecklingen av sysselsättningsgrad jämförs med den skattade, ligger linjerna nära varandra. För hela gruppen utrikes födda 15–74 år är linjerna mycket likartade.

Om den övergripande utvecklingen delas in i de delar som ingår, visar figur 9 att det i grunden handlar om både lutning och nivå i sysselsättningsgrad mellan olika grupper. I åldersgruppen 15–24 år ligger den trendmässiga nivån på omkring 30 % och lutningen är nära noll. I åldersgruppen 25–54 år är genomsnittet nära 70 % och trenden är uppåtgående. För åldersgruppen 55–74 år är genomsnittet nära 40 % och trenden uppåtgående. Beroende på storleken i de olika åldersgrupperna får den övergripande utvecklingen (15–74 år) olika utseende. Under perioden utgör den

stora åldersgruppen 25–54 år en konstant andel av befolkningen på 54 procent, följd av gruppen 55–74 år på 21 procent. Den yngsta gruppen har en andel på 11 procent av befolkningen. När de olika åldersgrupperna aggregeras till en serie (15–74 år), får alltså den stora gruppen 25–54 år störst tyngd, följd av gruppen 55–74 medan den unga gruppen väger minst.

Figur 9. Observerad och skattad sysselsättningsgrad för utrikes födda efter åldersgrupper, 2000–2019.

Källa: se figur 7.

Anm.: Prediktionen för gruppen 15–74 år är en aggregering av åldersgrupperna.

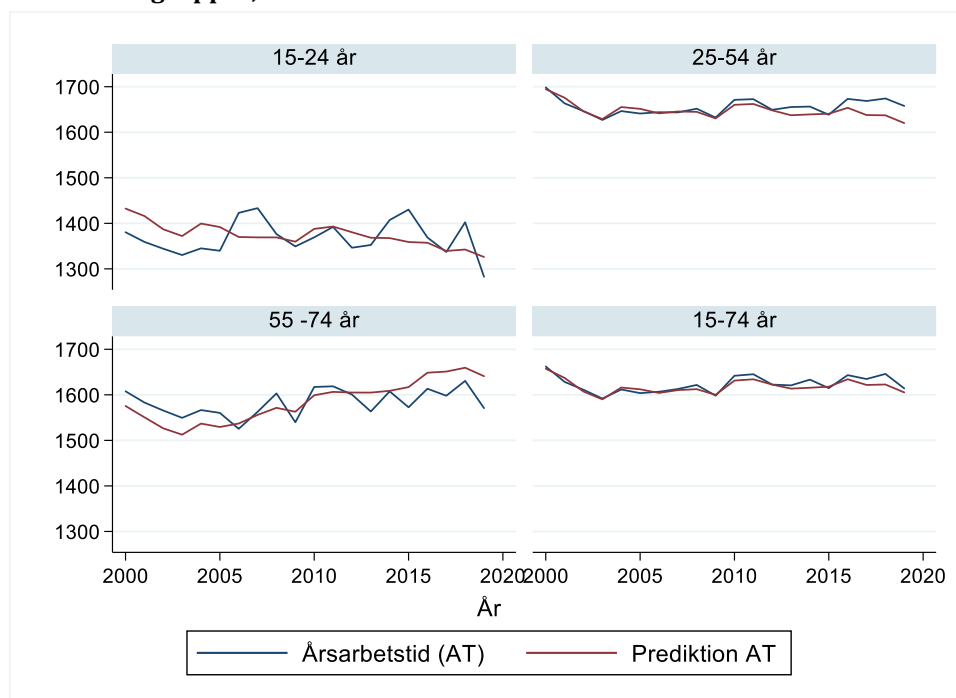
Vi finner ett liknande resultat för årsarbetstid, där invandringsår har störst effekt följt av arbetsmarknadsläge och födelseregion (utbildningsnivå). I figur 10 illustreras utvecklingen av årsarbetstid efter den observerade och skattade för utrikes födda i olika åldersgrupper under perioden 2000 till 2019.

Till skillnad från sysselsättningsgraden framgår av figur 10 en viss nedgång av årsarbetstiden. Tydligast är det i början och i slutet av tidsperioden. Mest har den minskat i åldersgruppen 15–24 år, men även i den stora gruppen 25–54 år har det skett en nedgång från början av perioden. Minst nedgång har skett i den äldsta gruppen, där start och slutpunkt ligger nära varandra.

Vid en jämförelse mellan den skattade och den observerade, framgår bara mindre kortsiktiga avvikelser. När serierna för åldersgrupperna aggregeras till en serie (15–74 år) blir

skillnaderna marginella. Modellen förefaller ge en rimlig förutsägelse av den verkliga utvecklingen.

Figur 10. Observerad och skattad faktisk årsarbetstid för utrikes födda efter åldersgrupper, 2000–2019.

Källa: se figur 7.

Anm.: Prediktionen för gruppen 15–74 år är en aggregering av åldersgrupperna.

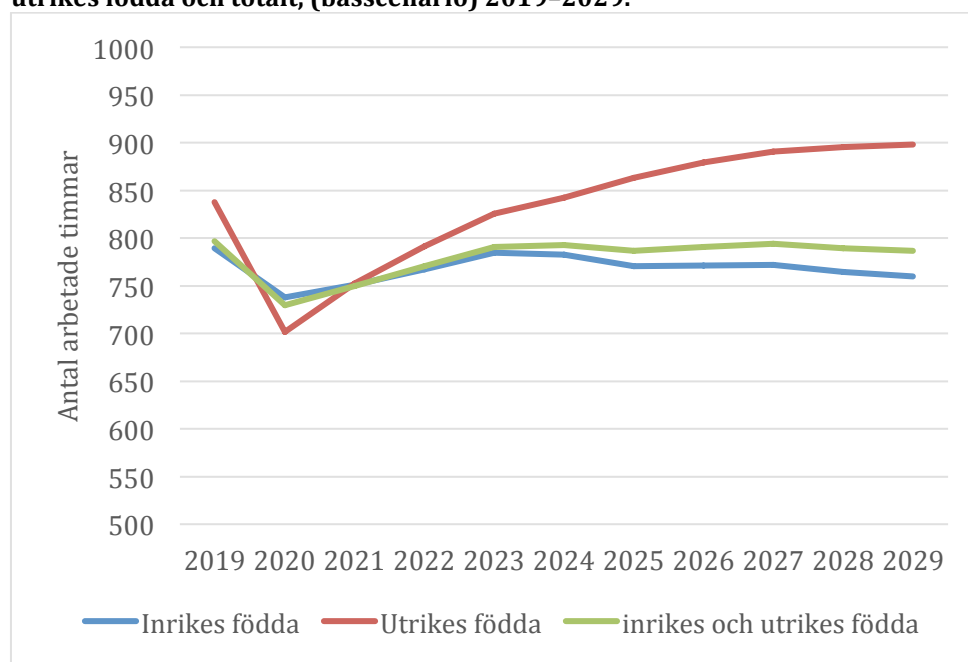
Med hjälp av de skattningar som vi har för sysselsättningsgrad och arbetstid så kommer nästa avsnitt att redovisa en prognos för hur arbetsmarknaden kan komma att se ut under 20-talet. Det får ses mer som en strukturell bild av de trender som gällt under de senaste 20 åren, med reservation för svårigheten att bedöma effekten av coronakrisen de kommande åren.

PROGNOS FÖR SVENSK ARBETSMARKNAD 2020–2029

I figur 11 presenteras en prognos för antalet arbetade timmar per invånare efter inrikes och utrikes födda och totalt. Prognosen bygger som tidigare har nämnts på tre olika källor: en prognos på antalet arbetade timmar från Konjunkturinstitutet för totalekonomin, en utveckling av utrikes födda som bygger på en modellskattning av den historiska utvecklingen och en beräkning av andelen inrikes födda därav (residualt).

Enligt vår prognos kommer Sverige att få en kraftig nedgång i antal arbetade timmar som ett resultat av den ekonomiska kris som utlöses av det nya coronaviruset. Återhämtning till förkrisnivå väntas ske först omkring år 2023. Utvecklingen efter krisen väntas ske i enlighet med den tidigare omtalade balansen mellan arbete och fritid på samhällsnivå. Men under den balanserade bilden för totalekonomin så pekar den modellskattade utvecklingen på en omfördelning på sikt. Även om krisen väntas ge mer negativa konsekvenser för utrikes födda, så kan återhämtningen för gruppen utrikes födda bli starkare än för inrikes födda. På sikt väntas arbetstimmar pressas upp. Om så blir fallet så sker därmed en omfördelning i arbetstid mot utrikes födda, samtidigt som inrikes födda jobbar mindre räknat per invånare. Bilden som prognosen tecknar är alltså en fortsättning på de senaste årens utveckling, men med en utveckling som förstärks av den stora demografiska förändringen som illustrerades tidigare i figur 1.

Figur 11. Prognos för arbetade timmar per invånare efter inrikes födda, utrikes födda och totalt, (basscenario) 2019–2029.

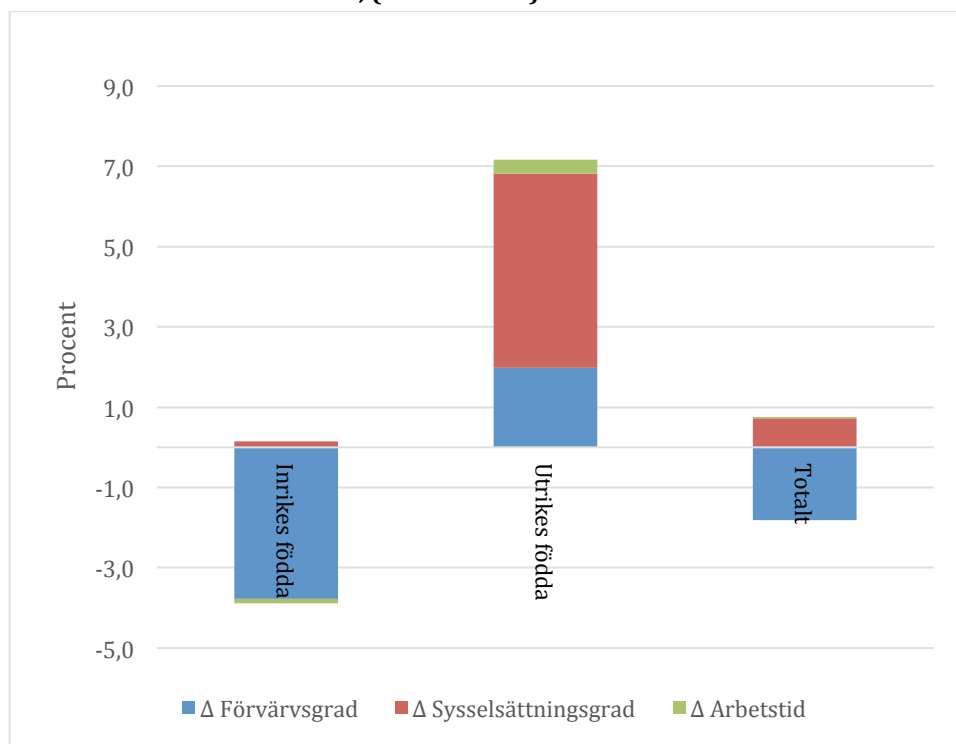
Källa: SCB, 2020:b; KI 2020:a; KI 2020:b; KI 2019.

Anm.: Se avsnitt "Analytiska utgångspunkter" för definitioner och skattningar.

Att en omfördelning av arbetade timmar mellan inrikes och utrikes födda är att vänta hänger samman med två strukturella förändringar. Till stor del är effekten demografisk, men det handlar även om andra sammansättningsförändringar inom gruppen utrikes födda. Om vi börjar med den förra, så leder den demografiska förändringen under det kommande decenniet till att förvärvsgraden sjunker för inrikes födda och stiger för utrikes födda. De inrikes födda blir allt äldre och går ner i arbetstid eller lämnar arbetsmarknaden helt, samtidigt som fler i gruppen utrikes födda över tid kommer in på arbetsmarknaden och ökar sina arbetade timmar.

Sysselsättningsgraden för utrikes födda får även en demografisk medvind under det kommande decenniet genom att gruppen med lägst sysselsättningsgrad (15–24 år) minskar i relation till de grupper som har högre sysselsättningsgrad (åldersgrupperna 25–54 och 55–74). Det förstärks också av en sammansättningseffekt som uppstår när andelen utrikes födda som har en längre vistelsetid i Sverige ökar sin andel. Det i sig gynnar sysselsättningsgraden inom åldersgrupperna.

Figur 12. Förändring i förvärvsgrad, sysselsättningsgrad och arbetstid för inrikes och utrikes födda, (basscenario) 2019–2029.

Källa: Figur 11.

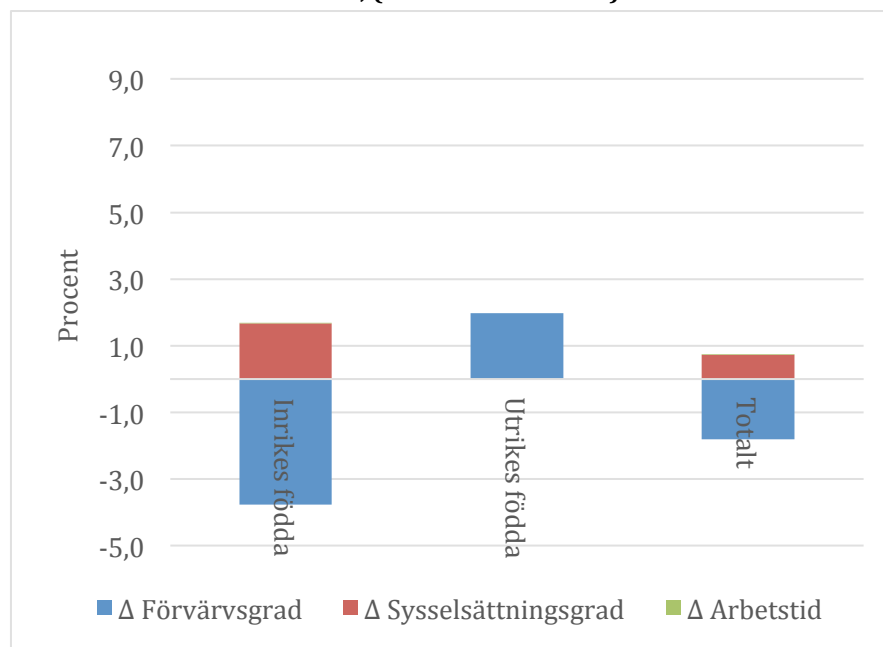
Anm.: Se figur 11.

En prognos som den här är behäftad med stora osäkerheter. Inte ens en demografisk prognos är helt träffsäker, vilket vi sett i spåren av flyktinginvandringen under 2010-talet. Ännu större är osäkerheterna i hela ekonomin. Inom ramen för den befolkningsprognos och ekonomiska prognos som den här rapporten har undersökt vad gäller fördelningseffekter så finns det i sig osäkerheter. De senaste årens utveckling av sysselsättningsgraden för utrikes födda inger förhoppningar om en positiv utveckling efter coronakrisen. Men det går knappast att helt förlita sig på att det kommer att lösa de finansieringsproblem för välfärden som den åldrande befolkningen innebär. Det finns stora och viktiga integrationsfrågor att jobba med om den utvecklingen ska kunna bli möjlig. Om inte sysselsättningsgraden pressas upp bland utrikes födda mer strukturellt, så måste det till en förändring för gruppen inrikes födda.

I figur 13 presenteras ett alternativscenario där sysselsättningsgraden och arbetstiden ligger kvar på förkrisnivå för utrikes födda (2019) efter återhämtningen från coronakrisen. För att upprätthålla balansen i arbetade timmar i totalekonomin, behöver det ske en ny anpassning för gruppen inrikes födda. Om man antar att omfördelningen sker inom sysselsättning och

arbetstid mellan grupperna, så blir den stora anpassningen i sysselsättningsgraden. Arbetstidsförändringen blir marginell.

Figur 13. Förändring i förvärvsgrad, sysselsättningsgrad och arbetstid för inrikes och utrikes födda, (alternativscenario) 2019–2029.

Källa: Figur 11.

Anm.: Se figur 11.

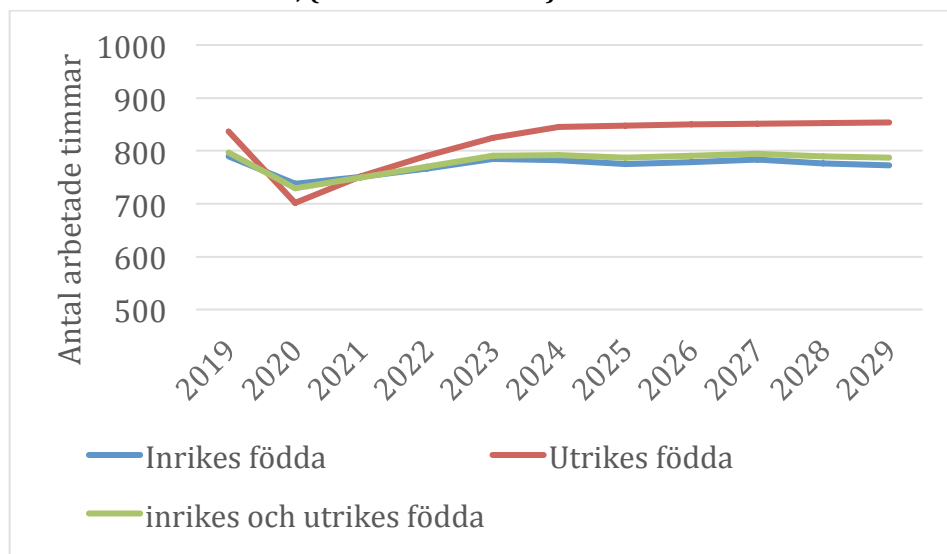
Som framgår av figur 13 behöver sysselsättningsgraden öka med närmare 2 procent över förkrisnivån. Det är en ökning som innebär att en demografisk motvind behöver övervinnas, eftersom en växande grupp av arbetsstyrkan kommer att tillhöra åldersgrupper med lägre sysselsättningsgrad. Om man tar hänsyn till den demografiska motvinden behöver sysselsättningsgraden öka med nästan 3 procent inom respektive åldersgrupp. För gruppen 25–54 innebär det en sysselsättningsgrad på 94 procent.

I takt med att befolkningen åldras har frågan om ett ökat arbetsutbud bland äldre lyfts fram som en åtgärd för att upprätthålla försörjningskvoten. Med senare pensionsavgångar framöver skulle det vara möjligt att lyfta sysselsättningsgraden inom åldersgruppen 55–74 år till en högre nivå än före coronakrisen. Om hela ökningen i alternativscenariot ovan ska uppnås via en ökad sysselsättningsgrad bland äldre, måste det ske en ökning med 7 procent under 2020-talet.

Utifrån alternativscenariot där anpassningen sker genom en ökad arbetsinsats för inrikes födda (och de utrikes föddas inte ökar från förkrisnivån), så består dock den uppenbara skillnaden i fördelningen under senare år; att arbetade timmar per invånare blir högre för utrikes födda än för inrikes födda eftersom de redan

var högre före krisen. Som framgår av figur 14 så kommer antalet arbetade timmar för utrikes födda bara att öka något över förkrisnivån till följd av uppgången i förvärvsgrad. För inrikes födda kommer nedgången i förvärvsgrad att var större än uppräknningen av sysselsättningsgraden i alternativscenariot. Det innebär alltså en fortsatt nedgång i arbetstimmar per invånare för inrikes födda.

Figur 14. Prognos för arbetade timmar per invånare efter inrikes födda, utrikes födda och totalt, (alternativscenariot) 2019–2029.

Källa: Figur 11.

Anm.: Se figur 11.

På längre sikt kommer den demografiska motvinden vi sett sedan 2010 (se figur 1) att förstärkas. För om utvecklingen under 2020-talet dämpas av att förvärvsgraden bland utrikes födda väntas stiga, så kommer den kurvan att vända ner under 2030-talet. Enligt den aktuella befolkningsprognosen (april 2020) väntas andelen utrikes födda i förvärvsålder (15–74 år) därefter minska under en femtioårsperiod. Omkring 2090 skulle då förvärvsgraden för utrikes födda stabiliseras på 75 %. För inrikes födda väntas också en nedgång i förvärvsgraden. Den nedgång som framgår av prognosen väntas fortsätta fram till 2050 och därefter stabiliseras i spannet 65–66 % under resten av prognosperioden. Totalt sett kommer då förvärvsgraden att minska från 72 % år 2030 till 70 % år 2050 och 67 % år 2100 (SCB, 2020:b). Det kommer alltså ytterligare öka behoven av åtgärder för att höja arbetsutbudet för att balansera antalet arbetade timmar i ekonomin mot befolkningens storlek.

SLUTSATSER

Rapporten visar att målsättningen att upprätthålla arbetsutbudet i framtiden – att jobba lika mycket per invånare som i dag – hotas av en demografisk motvind framöver. För att motverka den demografiska motvinden behöver de i förvärvsålder (15–74 år) jobba mer än i dag. Annars riskerar antalet arbetade timmar att sjunka, och därmed försvagas en av de viktigaste skattebaserna för välfärden i framtiden.

Resultatet visar att den demografiska motvinden som varit mild det senaste decenniet har motverkats av en ökad arbetsinsats bland utrikes födda. Räknat per invånare, har det senaste decenniet sett en större arbetsinsats för utrikes födda än för inrikes födda. Det har framför allt skett genom en ökad sysselsättningsgrad. I hela ekonomin har den ökningen balanserats av en nedgång i arbetade timmar per invånare för inrikes födda.

För det kommande decenniet pekar prognosen på att den trenden fortsätter. Efter återhämtningen från coronakrisen väntas utrikes födda jobba mera per invånare än inrikes födda. Mer om de strukturella skillnaderna i demografisk sammansättning och vistelsetid slår igenom. Men det är inte givet. Det förutsätter att integrationen på arbetsmarknaden utvecklas positivt. Om så inte är fallet, behöver vi se ett ökat arbetsutbud från grupper inrikes födda – betydligt högre än de nivåer vi sett de senaste decennierna till följd av den demografiska motvinden för gruppen. Om det bara ska tas ut av de äldre inrikes födda på arbetsmarknaden (55–74), behöver sysselsättningsgraden öka med 7 procent.

REFERENSER

DS (2002:30) Arbetskraftsutbudet och välfärden – Aktuell politik och framtida utmaningar

Ds (2008:36) Fler i arbete: Grunden för framtidens välfärd

EUROSTAT (2020) LFS Foreign born labour market participation 1995–2005

Greene, W.H., 2011. *Econometric Analysis*, 7th ed., Prentice Hall

KI (2019) Konjunkturläget, december 2019.

KI (2020:b) Prognos, april 2020.

Konjunkturinstitutet [KI] (2020:a) Uppdatering av konjunkturbilden 29 april.

OECD (2019) International Migration Outlook 2019

SCB (2020:a) AKU Inrikes och utrikes födda från och med 2005.

SCB (2007) Befolkningsprognos, Folkmängd efter ålder och kön. År 2006–2050.

SCB (2016) Begrepp och definitioner AKU

SCB (2019) BE 18 SM 1901 Sveriges framtida befolkning 2019–2070.

SCB (2020:b) Befolkningsprognos, Folkmängd efter födelseregion, ålder och kön. År 2020–2120.

SCB (2020:c) Befolkningsstatistik, Utrikes födda.

SOU 2000:7 Långtidsutredningen 1999/2000, Utarbetad inom Finansdepartementet, Stockholm.

arenaidé